

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Psalm 23
Ochtenddienst / Middagdienst

Broeders en zusters,

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Psalm 108 : 1 en 2**
4. **Lezing van de wet**
5. **Schuldbelijdenis door het zingen van Gezang 17 : 1 – 3**
6. **Genadeverkondiging naar Efeziërs 2**
7. **Zingen : Gezang 17 : 4 en 5**
8. **Gebed om zegen over de dienst**
9. **Schriftlezing : Psalm 23**
10. **Zingen : Psalm 79 : 4 en 5**
11. **Preek over : Psalm 23**
12. **Zingen : Psalm 95 : 3 en 4**
13. **Dankzegging en voorbede**
14. **Slotzang : Lied 14 : 1 - 5**

Middagdienst

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 108 : 1 en 2**
- 4. Gebed om zegen over de dienst**
- 5. Schriftlezing : Psalm 23**
- 6. Zingen : Psalm 79 : 4 en 5**
- 7. Preek over : Psalm 23**
- 8. Zingen : Psalm 95 : 3 en 4**
- 9. Zingen Gezang 179b**
- 10. Dankzegging en voorbede**
- 11. Slotzang : Lied 14 : 1 - 5**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Ik heb geen makkelijke week achter de rug. Dat werd mede veroorzaakt doordat ik een preek over Psalm 23 moest schrijven. Ik ben bezig met een preken-serie over de Bijbelliederen uit de uitbreiding van ons kerkboek. Eerder had ik al gezien dat Psalm 23 aan de beurt zou komen en heb me toen al afgevraagd of ik wel over deze Psalm zou preken. Want ach, Psalm 23, is dat niet een wat uitgekauwde Psalm. Zo bekend. Want kun je daar nu nog over zeggen wat niet allang bekend is? Misschien heb u wel hetzelfde gevoel gehad toen u bij zag wat de tekst voor de preek was. Toch heb ik niet aan die opwelling willen toegeven. Duik er maar gewoon in en zie dan maar hoe de Heilige Geest je leidt. En dat geen gemakkelijke weg. Want de woorden van deze Psalm die we allemaal al zo vaak gezongen hebben, maakten me sprakeloos. Ik vroeg me af hoe ik die al die jaren zo makkelijk heb kunnen zingen. En ik heb me afgevraagd hoe ik u geloofwaardig vandaag het Woord van de Here zou kunnen brengen vanuit deze psalm. Want wie van ons kan de eerste regel van dit lied eerlijk en doorleefd zingen? “De Here is mijn herder, mij ontbreekt niets.” Mij ontbreekt niets. Kan u dat oprecht zingen tegenover de Here: “Here mij ontbreekt niets”? Ik vind dat moeilijk. Want er ontbreekt mij het nodige. En ik weet dat er onder u ook nog heel wat wensen zijn. En dan bedoel ik niet de wens naar allerlei materiële zaken, zoals een nieuwe auto, scooter, stereo. Nee, dan bedoel ik wezenlijke dingen: gezondheid voor uzelf of voor uw kind, einde aan depressiviteit, een kind, een man of vrouw om het leven mee te delen, werk, of nog belangrijker: de terugkeer van kinderen, broer of zus, naar de Here. Kunnen jullie deze woorden oprecht zingen, jongens en meisjes: mij ontbreekt niets. Nou, ik denk dat jullie ook wel wensen aan de Here hebben. En dan bedoel ik niet speelgoed of zo. Misschien wil je dat je vader en moeder minder ruzie maken, of wil je dat je niet langer ziek bent, of dat je vader of moeder weer gezond is, of dat je niet meer zo gepest wordt op school, of dat je misschien wat beter had kunnen leren of dat je geen ADHD had. Heel begrijpelijke wensen. Ook dingen waar je de Here best om mag vragen. Dan kun je toch niet zingen dat het je aan niets ontbreekt. En dan kun je toch ook niet zingen wat er in vers 6 staat, zeker niet als we de vertaling uit de Korte Verklaring volgen waar het hebreeuwse krachtwoordje “aach” niet vertaald is door “ja”, maar door het “slechts”. Slechts, alleen, goedheid en gunst volgen mij. Dan klinkt toch haast alsof het leven geen

moeite en verdriet kent. Alsof er nooit iets naars in ons leven gebeurt. Je zou haast denken dat David een grote roze bril op had toen hij deze Psalm heeft gedicht. Dat hij zijn ogen maar gewoon gesloten heeft voor alle moeite en verdriet in dit leven.

Toch is dat niet het geval. David was niet dronken toen hij deze Psalm schreef, hij had ook geen roze bril op, hij was echt niet vergeten dat een mens in zijn leven te maken krijgt met moeite en verdriet. Hij spreekt zelfs over moeite in zijn leven. In vers 5 heeft hij het over zijn vijanden, over mensen die hem in het nauw drijven. Mensen die hem geen plaats gunnen in deze wereld. En we weten ook uit de geschiedenis van David dat hij heel wat moeiten in zijn leven heeft gekend. Voor een deel vanwege zijn eigen zonden, zoals wij ook onszelf soms in de problemen brengen. Maar daar was ook moeite die we niet kunnen typeren als het gevolg van zijn eigen zonden. Dat Saul hem vervolgde was bijvoorbeeld niet het gevolg van zonden van David.

Maar laten we deze Psalm nu verder niet bestoken met al onze vragen en weerstanden. Maar laten we beginnen met te luisteren naar wat de Here, die toch David's inspirator is geweest toen hij deze Psalm schreef, ons wil laten zien.

David begint deze Psalm met een heel persoonlijke uitspraak. Zoals de Psalm in zijn geheel zeer persoonlijk is. David zingt maar niet over de Here en wat de Here zoal doet. Nee, David zingt over wat de Here voor hem betekent. De Here, de trouwe God van het verbond dat Hij met mij heeft gesloten, Hij is *mijn* herder. *Mij* ontbreekt niets. Hij zegt dus maar niet dat de Here een goede herder is. Nee, de Here, is de herder van David. David onderwerpt zich dus aan de Here en is blij dat hij weet dat de Here zijn herder is. Hij is blij deel te mogen uitmaken van de kudde die de Here voor zichzelf heeft verzameld.

Wat betekent dat nu dat David de Here *herder* noemt? Wij zijn misschien geneigd om bij een herder te denken aan een herder op de Drentse heide, die daar rustig met zijn schapen en zijn hond wandelt en rust. Dat romantische beeld van de herder. Maar de herder in Israël heeft geen romantisch beroep. Zijn werk is zwaar en vraagt moed en kracht aan de ene kant. Want het is zijn taak zijn schapen te beschermen tegen leeuwen, wolven en andere roofdieren. Maar ook tegen rovers die de schapen willen stelen. Hij moest dus altijd opletten en mocht niet aarzelen als er gevaar dreigde voor de schapen. Terwijl een herder aan de andere kant zacht en zorgzaam moest zijn. Een schaap is een

tamelijk zwak dier. Je kunt een schap niet met een knuppel tot de orde roepen. Dan zal hij gewond raken of zelfs overlijden.

In vers 4 de laatste regel komen die twee kanten van het herder zijn expliciet aan de orde. Als David spreekt over de stok en de staf die hem vertroosten. Die hem rust geven. Want die stok, die vaak beslagen was met ijzer, is het wapen dat de herder gebruikt om de leeuwen, de wolven en de rovers aan te pakken. De stok van de herder ziet David dus als bescherming tegen zijn vijanden. Terwijl de staf vooral gebruikt werd om de schapen te leiden. Om de schapen die achterblijven een tikje te geven zodat ze zich weer bij de kudde voegen. Met de straf drijft de herder de kudde op en brengt Hij ze naar grazige weiden en rustige wateren. Dus zolang de stok en de staf er zijn, voelt David rust. Want daardoor is hij bescherm tegen alle gevaren. De gevaren van buiten maar ook tegen de gevaren die hij zelf kan veroorzaken, als hij de kudde verlaat en achter blijft. Hij weet dus: de Here houdt mij in de gaten en houdt ook alles en iedereen tegen die mij kwaad wil doen.

En zijn ervaring als schaap in de kudde van de Here is, dat hem niets ontbreekt. Alles wat hij nodig heeft, heeft hij. En dat is maar niet een leeg woord. David schreeuwt maar niet over zichzelf heen. Sluit zijn ogen niet voor de werkelijkheid. Nee. Heel duidelijk is dit wat David ervaart. Mij ontbreekt niets.

Want dat dit maar geen leeg woord is, blijkt uit het feit dat hij in vers 2 handen en voeten geeft aan deze uitspraak. De Here doet David neerliggen in grazige weiden en voert hem aan rustige wateren. David zegt hier veel meer dan dat de Here ervoor zorgt dat hij te eten en drinken heeft. Hij zegt dat de Here hem in grazige weiden doet liggen en naar rustige wateren voert. David wil hiermee laten zien dat hij een zorgeloos bestaan heeft omdat hij bij de kudde van God hoort. Hij hoeft niet snel te grazen om toch maar iets te eten te hebben. Nee, hij kan als het ware rustig midden in zijn eten gaan liggen. Er is zoveel en er is alle tijd. En de wateren waar hij aan drinkt zijn wateren van rust. Het gaat daar gemoedelijk toe en hij hoeft niet bang te zijn door het water te worden meegesleurd. Alles is ontspannen en rustig. Even kwam bij mij het beeld op van Dagobert Duck die heerlijk in zijn geldpakhuis zwemt. Al wordt die dan altijd geplaagd door de angst dat zijn geld gestolen wordt door de zware jongens. David geniet ook van de overvloed die hij van de Here ervaart. En hij hoeft daarbij helemaal niet bang te zijn dat het gestolen wordt, want de Here zorgt daarvoor. Hij mag zorgeloos zijn en

genieten. Hij mag nieuwe energie opdoen. En dat doet hij ook. Zoals hij in vers 3 zegt: Hij verkwikt mijn ziel. De Here geeft hem nieuwe energie en nieuwe levenskracht. Nieuw plezier in het leven. Bij de Here vindt David rust. Als hij zich overgeeft aan de zorg van de Here, zijn herder, dan voelt hij de spanningen uit zijn lichaam en geest wegvloeien en krijgt hij nieuwe energie.

Vervolgens uit David zijn vreugde over het feit dat de Here hem in rechte sporen leidt. Er zijn wel uitleggers die hier een verwisseling van de beeldspraak zien. Het gaat hier nu niet meer over de Here als herder, maar over de Here als gids. Toch lijkt me dat niet juist. Het leiden van de schapen over allerlei wegen hoort ook bij de taak van een herder. Verder zijn de stok en staf die in vers 4c genoemd worden typische dingen van een herder.

Zo zingt David over de Here die hem in rechte sporen leidt. En de Here doet dat om zijns naams wil. Wij zijn misschien geneigd om dit teleurstellend te vinden. Waarom leidt de Here ons niet in de rechte sporen voor ons? Voor ons geluk? En waarom zegt David dit zo? De reden is simpel. De trouw van de Here aan zijn eigen naam is onveranderlijk. Want zijn naam verandert nooit. En de Here zal altijd opkomen voor de eer van zijn Naam. Een kudde die geplunderd wordt door leeuwen of rovers, een kudde die verdwaalt. Dat is de slechtste reclame die je als herder kunt hebben. Het laat zien dat je ongeschikt bent voor je vak. Alleen daarom al, omdat de naam van herder verbonden is met hoe het de kudde gaat, heeft David zekerheid dat de Here hem in rechte sporen leidt.

Maar betekent dat nu ook dat het leven zonder moeiten, gevaren en spanning is? Nee, want David spreekt ook over een dal van diepe duisternis waar hij soms doorheen gaat. Het leven kan soms erg moeilijk en zwaar zijn. Ja, de schaduw van de dood kan boven je leven hangen, zoals David dat ook geregeld heeft meegemaakt. Maar toch vreest hij geen kwaad, want de Here is bij hem. Dit vertrouwen in de Here zijn herder heeft David onder andere getoond toen hij op Goliath afgang. De reus die klaar stond om hem te doden en er zeker van was dat hij dat ook zou doen. David was niet bang voor hem, want hij geloofde dat de Here bij hem was. De stok en de staf van de Here geven hem rust.

Bij vers 5 zien we wel een verschuiving van het beeld. Vanaf hier bezingt David de Here niet meer als herder, maar als een gastheer. Een gastheer die voor David een

maaltijd aanricht voor de ogen van zijn vijanden. De Here maakt aan de vijanden van David duidelijk aan wiens kant hij staat. Hij staat met volle overtuiging aan de kant van David. Want hij mag niet alleen plaats nemen aan die tafel. Nee, zijn hoofd wordt met olie gezalfd en zijn beker vloeit over. Zijn gastheer, de Here, bewijst David alle eer en zorgt ervoor dat het hem absoluut aan niets ontbreekt. Hij krijgt maar niet een beker met drinken. Nee, de beker stroomt over.

Zo eindigt David de psalm met te zeggen dat heil en goedertierenheid hem zullen volgen. Dat is geen opschepperij. Dat is geen overmoed. Nee, dat is geloven in het Woord van de Here. De Here die zich bekend heeft gemaakt als betrouwbaar en als zorgzaam en als krachtig, ja als herder. Maar het is niet alleen geloof in de Here, maar ook ervaring. Hij heeft zelf aan den lijve ondervonden dat de Here hem beschermt met zijn stok en zijn staf. En dat niet maar een dag, of een week, of een maand. Nee, al de dagen van zijn leven. De Here is er altijd met zijn zorg en daarom wil David ook voor altijd in het huis van de Here verblijven. “Ik zal in het huis van de Here verblijven tot in lengte van dagen”.

David zingt dus in deze Psalm over wat hij in het leven met de Here heeft ervaren. Zijn geloof en overgave aan de Here hebben hem rust gegeven en verkwikt. Hij heeft redding en goedheid ervaren van de Here. En daarom is zijn diepste verlangen om altijd bij de Here te zijn. In zijn huis. Aan zijn maaltijd. Want een betere gastheer vindt je niet. Nergens wordt je met meer vreugde binnen gehaald dan door de Here in zijn huis. Waar wordt u binnengehaald met de woorden “genade en vrede voor u”. Op zijn best krijgen we een “goedendag en welkom” te horen. Maar de Here laat u weten dat u hartelijk welkom bent in zijn huis en dat er wat Hem betreft niets tussen Hem en u in staat. Dat mag ook ons best aan het denken zetten over hoe wij elkaar en onze gasten welkom heten in dit huis. Kunnen mensen die hier binnen komen in de ontmoeting met ons iets ervaren van die gastvrijheid en warmte van de Here? Of houden we onze kaken stijf op elkaar? En heeft die ander pech gehad als die toevallig geen kerkboek heeft om met ons mee te zingen? Mooie kinderen van deze warme God zijn we dan.

Maar laten we teruggaan naar de hoofdvraag uit het begin van deze preek. Hoe kan je zingen dat het je aan niets ontbreekt, als je zonder werk zit, als je depressief bent, eenzaam bent, ziek bent, etc.? Dat is ook niet eenvoudig en het lijkt aan de buitenkant al gauw iets te hebben van struisvogelpolitiek. Maar toch is het dat niet. Hier spreekt een

diep geloof en vertrouwen op de Here. Het geloof dat de Here ons soms wel door een dal van diepe duisternis leidt, maar dat Hij ons dan niet vergeet, maar bij ons is en ons beschermt. Hier spreekt geloof in de Here die rust geeft en voor ons strijdt, de Here die ons aan zijn tafel ontvangt en onze beker doet overvloeien. Want dat doet de Here toch ook in uw leven?

Of staat hier volgende week niet de tafel van de Here? De tafel die de Here voor u aanricht om u te troosten en nieuwe krachten te geven, door u te eten en te drinken te geven van niets minder dan zijn eigen lichaam en bloed. Volgt de Here u niet met zijn liefde en genade. Ontvangt u niet een volheid van genade? Is uw hoofd niet gezalfd door de Here? Laat de Here de duivel en zijn trawanten niet zien dat Hij aan uw kant staat en zij niet moeten wagen een vinger naar u uit te steken. De Here is bij u en dat is het beste wat een mens kan overkomen. Want Hij is vol van kracht en deze kracht gebruikt Hij om u te beschermen tegen uw vijanden, de duivel, de wereld en uw eigen vlees. En Hij is vol van zorg waardoor Hij u beschermt tegen uw eigen dwaasheden en eigenwijsheid. Vertrouw dan op de Here en blijf in zijn huis wonen tot in lengte van dagen.

Amen